

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра акушерства і біотехнології репродукції тварин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ВЕТЕРИНАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТВАРИН»

**РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ**

Третій освітній рівень
Доктор філософії
21 Ветеринарна медицина
211 Ветеринарна медицина

Робоча програма з навчальної дисципліни «Ветеринарне забезпечення здоров'я тварин» для здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 211 «Ветеринарна медицина» / Укладачі С.А. Власенко, І.М. Плахотнюк. – Біла Церква: БНАУ, 2020. – 15 с.

Розробники: С.А. Власенко, доктор вет. наук, доцент
І.М. Плахотнюк, канд. вет. наук, доцент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри акушерства і біотехнології репродукції тварин
(Протокол № 1 від 26 серпня 2020 р.)

Завідувач кафедри акушерства і біотехнології репродукції тварин,
доцент

 С.А. Власенко

Голова науково-методичної комісії, д-р вет. наук, професор
(Протокол № 1 від 27 серпня 2020 р.)

В.В. Сахнюк

Голова Академічної Ради, доктор вет. наук
(Протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.)

І.О. Рубленко

2020 рік

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	4
2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	5
4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
5. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ	6
6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
6.1. Лекції	8
6.2. Практичні заняття	9
6.3. Самостійна робота	9
7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ	10
8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	10
9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	10
10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	11
11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ	12
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	13

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Згідно ад'юнктури, на вивчення дисципліни «Ветеринарне забезпечення здоров'я тварин» виділено всього 120 академічних годин (4 кредити ECTS), у т.ч. аудиторних – 60 годин (лекції – 30, практичні заняття – 30), самостійної роботи ад'юнктів – 60 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Наповненість	Шифр та найменування галузі знань, спеціальності, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Нормативна	
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань: 21 Ветеринарна медицина	Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки	
		<i>Рік підготовки:</i> другий (третій семестр)	
Змістових модулів – 4	Спеціальність: 211 Ветеринарна медицина Третій освітній рівень	<i>Лекції</i>	30 год
		<i>Практичні</i>	30 год
		<i>Самостійна робота</i>	60 год
		Вид контролю: залік	

Мета викладення дисципліни

«Ветеринарне забезпечення здоров'я тварин» є дисципліною, яка формує у ад'юнкта концепцію репродуктивного здоров'я тварин та компетентності щодо стратегії його оцінювання, збереження та реалізації за сучасними науковими розробками і технологічними впровадженнями.

Завдання вивчення дисципліни

При вивченні дисципліни ставляться такі завдання:

- сформувати у здобувача концептуальне поняття здоров'я тварин;
- освоїти сучасні методи оцінки репродуктивного здоров'я тварин;
- навчитися визначати фактори зниження фертильності тварин на основі закономірностей системної цілісності організму та його єдності з навколишнім середовищем;
- навчитися розробляти системну профілактику зниження захворювань тварин та впроваджувати сучасні методи контролю та стимулювання профілактики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **вміти**:

- застосовувати клініко-лабораторний та інструментальний моніторинг для оцінки здоров'я тварин;
- визначати основні причини зниження фертильності самок;
- розробляти комплексну профілактику неплідності та заходи для відновлення і підвищення репродуктивного потенціалу тварин.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Ветеринарне забезпечення здоров'я тварин» базується на знаннях дисциплін другого освітнього рівня, зокрема «Ветеринарна мікробіологія та імунологія», «Оперативна хірургія з анестезіологією», «Загальна та спеціальна хірургія», «Внутрішні незаразні хвороби тварин», «Акушерство, гінекологія і біотехнологія відтворення тварин», «Репродуктологія дрібних домашніх тварин», «Акушерство, гінекологія та штучне осіменіння свиней», «Акушерство, гінекологія та штучне осіменіння жуйних тварин» та дисципліни третього освітнього рівня «Методологія наукових досліджень».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Набуті компетентності окреслені згідно мети та навчального плану дисципліни «Ветеринарне забезпечення репродуктивного здоров'я тварин» і забезпечують у тому числі досягнення наступних компетентностей освітньо-наукової програми.

Результати навчання	
РН 2.	Володіти сучасними передовими концептуальними та методологічними знаннями і уміннями, необхідними для виконання науково-дослідницької та/або професійної діяльності за спеціальністю «Ветеринарна медицина».
РН 3.	Мати ґрунтовні знання предметної області та розуміння професії, знати фундаментальні праці провідних вітчизняних та зарубіжних вчених з ветеринарної медицини за обраною спеціалізацією.
РН 6.	Знати принципи організації, форми здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, опрацювання наукових та інформаційних джерел під час підготовки до занять, застосування активних методик викладання.
РН 7.	Розуміти шляхи впровадження результатів наукових досліджень з ветеринарної медицини у виробництво, навчальний процес та науку.
РН 12	Формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень з ветеринарної медицини.
РН 14.	Проводити професійну інтерпретацію отриманих матеріалів на основі сучасного програмного забезпечення.
РН 20.	Здійснювати організацію практичних і лабораторних досліджень з ветеринарної медицини відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВЕТЕРИНАРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТВАРИН»

Змістовий модуль 1. Фізіологічні аспекти здоров'я тварин

Тема 1.1. Концепція здоров'я тварин.

Тема 1.2. Фізіологічні умови реалізації фізіологічних функцій органів.

Тема 1.3. Видові аспекти фертильності тварин.

Тема 1.4. Репродуктивні показники тварин різних видів.

Змістовий модуль 2. Фактори порушення фертильності тварин

Тема 2.1. Сучасні технологічні ризики та антропогенні фактори порушення

репродуктивного здоров'я тварин.

Тема 2.2. Роль стресу у розвитку тварин.

Тема 2.3. Метаболічні порушення та поліморбідна патологія в генезі хірургічних, акушерських, гінекологічних та андрологічних хвороб.

Тема 2.4. Асоційований розвиток хвороб з ортопедичною патологією.

Змістовий модуль 3. Оцінка здоров'я тварин

Тема 3.1. Алгоритм клінічних і лабораторних показників здоров'я.

Тема 3.2. Клінічні методи оцінки морфофункціонального стану самців і самок.

Тема 3.3. Інструментальні методи дослідження у ветеринарній репродуктології, хірургії, терапії, мікробіології.

Тема 3.4. Цитологічний та гістологічний методи моніторингу морфологічного стану органів тварин.

Тема 3.5. Прогнозування перебігу репродуктивних процесів та відновлення фертильності.

Змістовий модуль 4. Системна профілактика тварин та ветеринарне забезпечення здоров'я

Тема 4.1. Ветеринарне та технологічне забезпечення вирощування здорового молодняка.

Тема 4.2. Диспансерний контроль здоров'я тварин.

Тема 4.3. Сучасні методи контролю та стимулювання відтворної функції тварин.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	лекції	практичні	самостійна робота	всього
Змістовий модуль 1. Фізіологічні аспекти здоров'я тварин				
Тема 1.1. Концепція здоров'я тварин	2		2	4
Тема 1.2. Фізіологічні умови реалізації функцій органів	4	4	4	12
Тема 1.3. Видові аспекти фертильності тварин		4	4	8
Тема 1.4. Репродуктивні показники тварин різних видів	2		2	4
<i>Разом за модуль 1</i>	8	8	12	28
Змістовий модуль 2. Фактори порушення фертильності тварин				
Тема 2.1. Сучасні технологічні ризики та антропогенні фактори порушення здоров'я тварин	4		4	8
Тема 2.2. Роль стресу у розвитку тварин		2		2

Тема 2.3. Метаболічні порушення та поліморбідна патологія в генезі акушерських, гінекологічних хірургічних, терапевтичних, інфекційних хвороб	4	4	6	14
Тема 2.4. Асоційований розвиток акушерських і гінекологічних хвороб з ортопедичною патологією	2		2	4
<i>Разом за модуль 2</i>	<i>10</i>	<i>6</i>	<i>12</i>	<i>28</i>
Змістовий модуль 3. Оцінка здоров'я тварин				
Тема 3.1. Алгоритм клінічних і лабораторних показників здоров'я	2		6	8
Тема 3.2. Клінічні методи оцінки морфофункціонального стану самців і самок	2	4	4	10
Тема 3.3. Інструментальні методи дослідження у ветеринарній медицині	2	4	6	12
Тема 3.4. Цитологічний та гістологічний методи моніторингу		4	4	8
Тема 3.5. Прогнозування перебігу репродуктивних процесів та відновлення фертильності	2		2	4
<i>Разом за модуль 3</i>	<i>8</i>	<i>12</i>	<i>22</i>	<i>42</i>
Змістовий модуль 4. Системна профілактика та ветеринарне забезпечення здоров'я				
Тема 4.1. Ветеринарне та технологічне забезпечення вирощування здорового молодняка			6	6
Тема 4.2. Диспансерний контроль здоров'я тварин	2	4	4	10
Тема 4.3. Сучасні методи контролю та стимулювання відтворної функції тварин	2		4	6
<i>Разом за модуль 4</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>14</i>	<i>22</i>
<i>Всього</i>	<i>30</i>	<i>30</i>	<i>60</i>	<i>120</i>

6. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Лекції

Тема і зміст лекції	К-ть ГОДИН
<i>Змістовий модуль 1. Фізіологічні аспекти здоров'я тварин</i>	
Тема 1.1. Концепція здоров'я тварин. Зміст терміну «єдине здоров'я тварин».	2
Тема 1.2. Фізіологічні умови реалізації репродуктивної функції. Нейроендокринні та імунні фактори регуляції. Динаміка змін гомеостазу самки впродовж репродуктивного циклу. Статева зрілість та клімакс.	4
Тема 1.4. Репродуктивні показники тварин різних видів. Репродуктивний потенціал корів, овець, кіз, свиней, кобил, собак, кішок, окремих видів лабораторних та диких тварин. Умови реалізації репродуктивного потенціалу тварин.	2
Разом за змістовий модуль 1	8
<i>Змістовий модуль 2. Фактори порушення фертильності тварин</i>	
Тема 2.1. Сучасні технологічні ризики та антропогенні фактори порушення здоров'я тварин. Невідповідність умов утримання та годівлі фізіологічним потребам самок за різного стану, несвоєчасне осіменіння, технологічні порушення, експлуатаційна напруженість, селекційні фактори.	4
Тема 2.3. Метаболічні порушення та поліморбідна патологія в генезі акушерських, гінекологічних хірургічних, терапевтичних, інфекційних хвороб. Метаболічний синдром, кетоз, поліморбідна патологія, мастит.	4
Тема 2.4. Асоційований розвиток хвороб з ортопедичною патологією. Патогенетичні механізми порушень відтворної функції за хвороб кінцівок та патологій кісткового метаболізму.	2
Разом за змістовий модуль 2	10
<i>Змістовий модуль 3. Оцінка репродуктивного здоров'я</i>	
Тема 3.1. Алгоритм клінічних і лабораторних показників здоров'я. Системна оцінка стану здоров'я за клінічними показниками та морфологічними і біохімічними показниками крові.	2
Тема 3.2. Клінічні методи оцінки морфофункціонального стану статевих органів самців і самок. Методи акушерського і гінекологічного дослідження самок різних видів тварин.	2
Тема 3.3. Інструментальні методи дослідження у ветеринарній медицині. Ультразвуковий моніторинг, кольпоскопія, електронна скануючі мікроскопія.	2
Тема 3.5. Прогнозування перебігу репродуктивних процесів та відновлення фертильності	2
Разом за змістовий модуль 3	8
<i>Змістовий модуль 4. Системна профілактика та ветеринарне забезпечення здоров'я тварин</i>	
Тема 4.2. Диспансерний контроль здоров'я тварин. Диспансеризація як методи системної профілактики.	2
Тема 4.3. Сучасні методи контролю функції тварин	2
Разом за змістовий модуль 4	4
Всього	30

6.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Фізіологічні аспекти здоров'я тварин</i>		
1	Фізіологічні умови реалізації репродуктивної функції	4
2	Видові аспекти фертильності тварин	4
Разом за змістовий модуль 1		8
<i>Змістовий модуль 2. Фактори порушення фертильності тварин</i>		
3	Роль стресу у здоров'ї тварин	2
4	Метаболічні порушення та поліморбідна патологія в генезі акушерських, гінекологічних хірургічних, терапевтичних, інфекційних хвороб	4
Разом за змістовий модуль 2		6
<i>Змістовий модуль 3. Оцінка здоров'я</i>		
5	Клінічні методи оцінки морфофункціонального стану статевих органів самців і самок	4
6	Інструментальні методи дослідження у ветеринарній репродуктології	4
7	Цитологічний та гістологічний методи моніторингу морфологічного стану геніталій	4
Разом за змістовий модуль 3		12
<i>Змістовий модуль 4. Системна профілактика неплідності та ветеринарне забезпечення здоров'я</i>		
8	Диспансерний контроль здоров'я тварин	4
Разом за змістовий модуль 4		4
Всього		30

6.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
<i>Змістовий модуль 1. Фізіологічні аспекти здоров'я тварин</i>		
1	Концепція єдиного здоров'я тварин	2
2	Фізіологічні умови реалізації функцій тварин	4
3	Видові аспекти досліджень тварин	4
4	Репродуктивні показники тварин різних видів	2
Разом за змістовий модуль 1		12
<i>Змістовий модуль 2. Фактори порушення фертильності тварин</i>		
5	Сучасні технологічні ризики та антропогенні фактори порушення репродуктивного здоров'я тварин	4
6	Метаболічні порушення та поліморбідна патологія в генезі акушерських, гінекологічних та андрологічних хвороб	6
7	Асоційований розвиток акушерських і гінекологічних хвороб з ортопедичною патологією	2
Разом за змістовий модуль 2		12
<i>Змістовий модуль 3. Оцінка здоров'я</i>		
8	Алгоритм клінічних і лабораторних показників здоров'я	6
9	Клінічні методи оцінки морфо функціонального стану статевих органів самців і самок	4

10	Інструментальні методи дослідження у ветеринарній репродуктології	6
11	Цитологічний та гістологічний методи моніторингу морфологічного стану геніталій	4
12	Прогнозування перебігу репродуктивних процесів та відновлення фертильності	2
Разом за змістовий модуль 3		22
<i>Змістовий модуль 4. Системна профілактика та ветеринарне забезпечення здоров'я</i>		
13	Ветеринарне та технологічне забезпечення вирощування здорового молодняка	6
14	Диспансерний контроль здоров'я тварин	4
15	Сучасні методи контролю та стимулювання відтворної функції тварин	4
Разом за змістовий модуль 4		14
Всього		60

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань.

Практичні заняття проводяться у вигляді лабораторних досліджень; практичних завдань в умовах молочно-товарної ферми, клінік дрібних домашніх тварин, коней, свиней та іншого виробничого середовища; семінарів-практикумів з виконанням ситуаційних завдань – індивідуальних та в групах; конференцій.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль з дисципліни «Ветеринарне забезпечення тварин» включає поточне тематичне оцінювання, модульний контроль та підсумкову оцінку у вигляді заліку.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Модульний контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування або усної відповіді.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Контроль навчальної діяльності студентів у формі заліку здійснюється за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності студентів. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність студента в дискусії та якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті студент отримує за виконання лабораторної роботи, отримані практичні навички, командні проекти, доповіді, презентації, реферати, есе,

активність під час дискусій.

Під час модульного контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що аспірант не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих аспірантом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times max Пк}{5}$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих аспірантом оцінок (з точністю до 0,01); *max Пк* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення аспірантів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться аспіранту, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і

майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань допускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться аспіранту, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модуль-ний контроль	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	20	40	100

11. ПЕРЕЛІК НАОЧНИХ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ

Наочні засоби:

1. Тварини (самки, самці).
2. Біологічні матеріали (кров, мазки, молоко, ексудат тощо).
3. Ехограми, гістограми
4. Слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint.
6. Інформаційні стенди у навчальній аудиторії.
7. Нормативно-технічна документація.

Технічні засоби:

1. Діагностичне обладнання (ультразвукові сканери, мікроскопи тощо)
2. Інструменти (для акушерського, гінекологічного, андрологічного дослідження; рододопомоги; хірургічні)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / В.А. Яблонський, С.П. Хомин, Г.М. Калиновський [та ін.]. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 608 с.
2. Акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин: навчальний посібник / Г.Г. Харута, С.С. Волков, І.М. Плахотнюк та ін. – К.: Аграрна освіта, 2013. – 445 с.
3. Фармакологічне забезпечення інтенсивного відтворення корів / С.А. Власенко, Ю.М. Ордін, І.М. Плахотнюк та ін. – Біла Церква, 2019. – 153 с.

Допоміжна

4. Рубленко М.В. Ключові проблеми забезпечення здоров'я високопродуктивних корів / М.В. Рубленко, С.А. Власенко // Вет. медицина: міжвід. темат. наук. зб. ННЦ “Ін-т експериментальної і клінічної вет. медицини”. – Х., 2011. – Вип. 95. – С. 397–401.
5. Харута Г.Г. Клінічні та лабораторні методи прогнозування відтворної функції корів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра вет. наук: спец. 16.00.07 “Ветеринарне акушерство і біотехнологія розмноження” / Г.Г. Харута. – Львів, 1995. – 34 с.
6. Нежданов А. Г. Этологическая активность молочных коров как индикатор их репродуктивного здоровья / А. Г. Нежданов, Е. В. Смирнова // Научный вестник ветеринарной медицины. – 2014. – Вип. 13. – С. 163-166. – Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvvm_2014_13_47.
7. Березовський А.В., Харенко М.І., Подвалюк Д.В., Харута Г.Г., Хомин С.П., Калиновський Г.М., Стефаник В.Ю., Чекан О.М., Корнієнко Л.С., Галатюк О.Є., Федоров В.П., Ордін Ю.М. Фізіологія та патологія розмноження коней: Навчальний посібник / за заг. Ред. А.В. Березовського та М.І. Харенка. – К.: ДІА, 2014. – 440 с.
8. Смирнова Е.В. Гормонально-метаболический статус глубококостельных коров разных типов этологической активности и их репродуктивное здоровье: дис. на соискание учён. степени кандё вет. наук: спец. 16.02.06 “Ветеринарное акушерство и биотехника репродукции животных” / Смирнова Евгения Викторовна. – Воронеж, 2013. – 161 с.
9. Лозовой Н.М. Репродуктивное здоровье кошек и использование контрацептивов для подавления течки / Лозовой Н.М., Павленко О.Б. // Научное обозрение. Педагогические науки. – 2019. – № 2–4. – С. 20–22. – Режим доступа: URL: <https://science-pedagogy.ru/ru/article/view?id=2026>.
10. Сафонов В. А. Оксидативный стресс и репродуктивное здоровье молочных коров. Гормонально-метаболические и клинические аспекты, фармакокоррекция: монография / В. А. Сафонов, А. Г. Нежданов. – Saarbrücken : Palmarium Academic Publishing, 2016. – 278 с. – ISBN 978-3-659-72328-5. - Текст : электронный. – URL: <https://znanium.com/catalog/product/1079237>.
11. Полянцев Н.И. Технология воспроизводства племенного скота / Н.И. Полянцев. – М.: Лань, 2014. – 288 с.
12. Полноценное кормление, коррекция нарушений обмена веществ и функций воспроизводства у высокопродуктивных коров : монография / Н. И. Гавриченко, В. С. Прудников, Р. Г. Кузьмич, Н. П. Разумовский, В. В. Ковзов ; Витебская государственная академия ветеринарной медицины. – Витебск : ВГАВМ, 2019. – 251 с.
13. Харута Г.Г. Прогнозування відтворної функції корів.– Біла Церква, 1999.– 94 с.
14. Harry W. Momont The Reproductive System in Animals 2020. – Режим доступа:

<https://www.msdevetmanual.com/reproductive-system/reproductive-system-introduction/the-reproductive-system-in-animals>.

15. Стефаник В.Ю. Обґрунтування етіології, патогенезу акушерської патології та патогенетичної терапії у системі профілактики неплідності худоби в окремих геохімічних зонах західного регіону України: дис. ... доктора вет. наук: 16.00.07 / Стефаник Василь Юрійович. – Львів, 2010. – 271 с.

16. Калиновський Г. М. Диспансеризація – основний метод профілактики акушерсько-гінекологічних захворювань маточного поголів'я корів / Г. М. Калиновський, С. В. Заремблук // Вісник ЖНАЕУ. – 2014. – № 2 (46), т. 5. – С. 26–32.

17. Ревунець А. С. Гінекологічна диспансеризація корів-первісток різних порід / А.С. Ревунець, Г.П. Грищук // *Animal Biology*. – 2018. – №18 (3). – С. 78–83.

18. Відтворення коней: Методичні рекомендації / Д.В. Подвалюк. – Біла Церква, 2007. – 23с.

19. Стимуляція і синхронізація статевої циклічності у корів та методи підвищення заплідненості / Г.Г. Харута, С.С. Волков, В.В. Лотоцький та ін. – Біла Церква, 2009.–21 с.

20. Associations Between Bovine IGF1 Polymorphisms with Fertility, Milk Production, and Metabolic Status in UK Dairy Cows / A.M. Clempson, G.E. Pollott, Y.S. Brickell, D.C. Wathes // *Animal Biotechnology*. – 2012. – Vol. 23. – № 2. – P. 101–113.

21. Костенко В. Групування та організація на фермі. – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/suchasne-tvarynnytstvo/item/8071-hrupuvannia-ta-orhanizatsiia-na-fermi.html>.

22. Вальчук О.А. Акушерська та гінекологічна диспансеризація корів як складова ветеринарного благополуччя у скотарстві / О.А. Вальчук, В.Й. Любецький, В.П. Сухонос // укр. часопис ветеринарних наук. – 2016. – №237. – С. 96–115.

23. Nutrition, rumen health inflammation in the transition period and their role on overall health and fertility in dairy cows / Q. Zebeli, K. Ghareeb, E. Humer [et al.] // *Research in Veterinary Science*. – 2015. – № 103. – P. 126–136.

24. Сопіна Н.В. УЗД – найдоступніший та інформативний метод діагностики захворювань. – Режим доступу: <https://vvclinic.com.ua/news/uzd-metod-diagnostyky-zahvoruvan/>.

25. Жулінська О. С. Клініко-лабораторні критерії контролю і прогнозування репродуктивної функції в овець та методи її стимуляції: автореф. дис.. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук: спец. 16.00.07. Ветеринарне акушерство /О.С. Жулінська. – 2019. – 27 с.

26. Івахів М.А. Гіперплазія простати у псів (діагностика та лікування): дис. ... кандидата вет. наук: 16.00.07 / Івахів Мар'яна Аркадіївна. – Львів, 2018. – 162 с.

27. Ультразвуковий контроль за перебігом післяродового періоду та діагностика акушерської патології у сук / С.В. Черкавський, С.А. Власенко, О.В. Єрошенко // Науковий вісник ветеринарної медицини. – 2019. – № 2. (<http://rep.btsau.edu.ua>).

28. Рубленко М.В. Ключові проблеми забезпечення здоров'я високопродуктивних корів / М.В. Рубленко, С.А. Власенко // *Вет. медицина: міжвід. темат. наук. зб. ННЦ "Ін-т експериментальної і клінічної вет. медицини"*. – Х., 2011. – Вип. 95. – С. 397–401. (<http://rep.btsau.edu.ua>).

29. Власенко С.А. Нейроендокринна регуляція репродуктивної функції і механізми взаємодії з іншими залозами внутрішньої секреції та імунною системою (огляд) / С.А. Власенко // *Наук. вісник вет. медицини: зб. наук. праць*. – Біла Церква, 2011. – Вип. 7 (83). – С. 5–11. (<http://rep.btsau.edu.ua>).